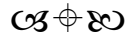

LEÀU TRÀÌ

CAÙC MOÂ HÌNH LEÀU TRÀÌ

PHẦN A - LỀU TRẠI

I - KHÁI NIỆM VÀ YÊU CẦU CHUNG :

1- *Lều trại :*

- Là nhà ở đảm bảo che nắng, che mưa và sinh hoạt → Đây là yếu tố rất quan trọng : tất cả trại sinh vào nghỉ ngơi.
- Là người bạn không thể thiếu vắng của người đi trại → Yếu tố để đánh giá khả năng và trình độ của trại sinh → Giúp trại sinh phấn khởi trong hoạt động.

2- *Yêu cầu :*

a- Một mái lều tốt đảm bảo các yếu tố sau :

- Vững chắc che được nắng mưa, gió lớn.
- Thoáng, cao ráo, đẹp, đủ chỗ nằm và chỗ sắp xếp đồ vật dụng.
- Dễ dựng, dễ sửa, dễ nhỏ, dễ dọn.

b- Khi dựng một mái lều :

- Nhanh chóng, đảm bảo kỹ thuật.
- Gọn, đẹp, vệ sinh và có nề nếp.
- Mái lều không bị chùng, các vị trí cọc thẳng hàng.
- Thoáng, có mỗi dây căng cho một cọc lều.

II - CÁC YẾU TỐ DỰNG LÊN MỘT MÁI LỀU :

1- *Hình thức :*

Một mái lều dựng đúng phải :

- Có mỗi dây căng cho một cọc lều.
- Mái lều không bị chùng (trên mái không có nếp nhăn).
- Các vị trí của cọc phải ngay hàng thẳng lối, không bị lệch lạc, xiêu vẹo.
- Bên trong lều phải thoáng, cao ráo, đẹp, đủ chỗ nằm và chỗ xếp đồ đạc.
- Vững chãi, dễ sửa sang, dễ dựng và dễ dọn.
- Che được nắng, thẳng được mưa lớn, tránh được gió to.

2- *Nội dung :*

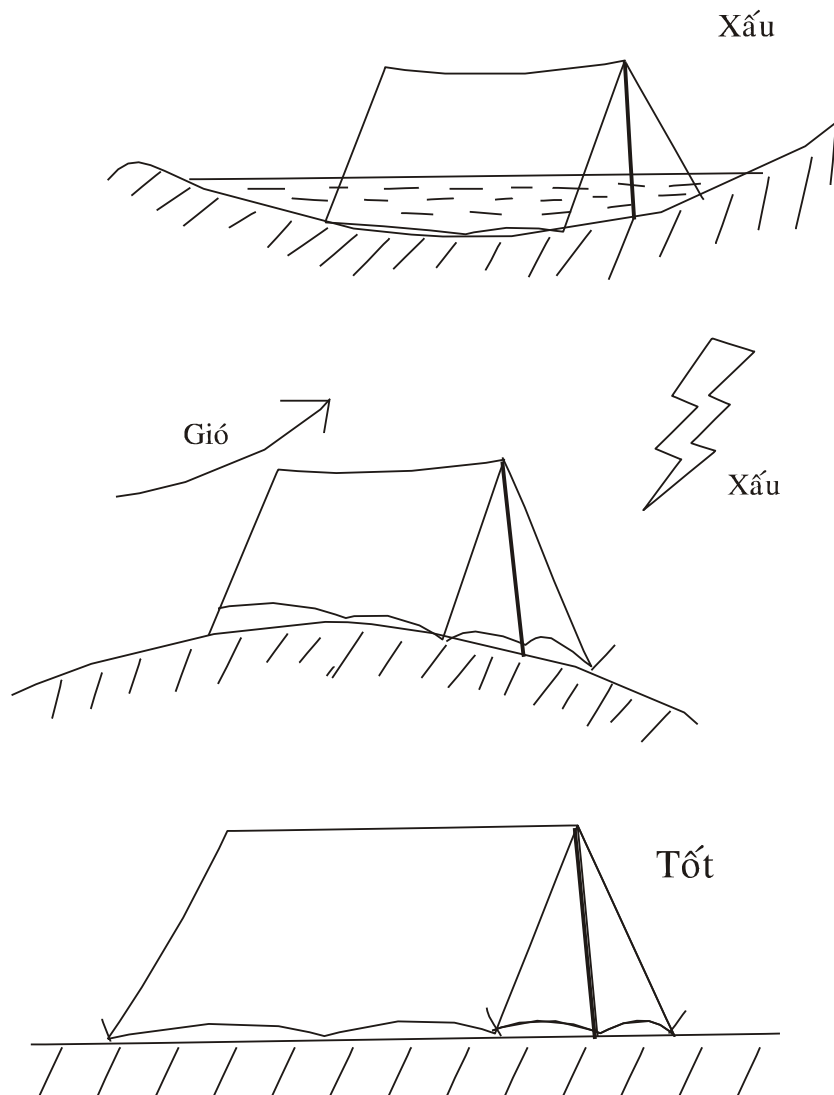
a- Phân loại : Có hai loại :

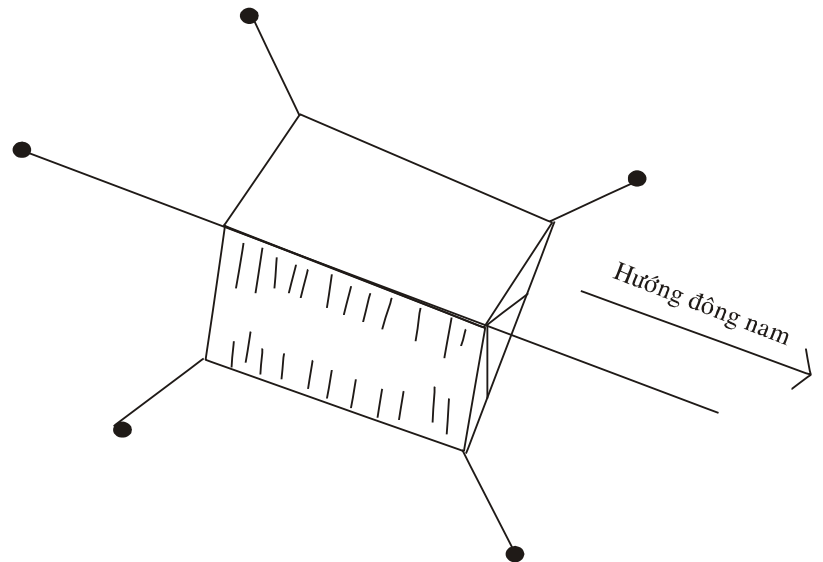
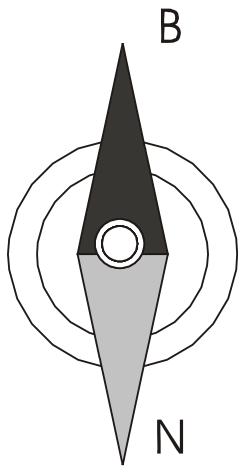
- + Lều cắm ở mặt đất.
- + Lều cắm ở trên cây.

b- Hướng của lều :

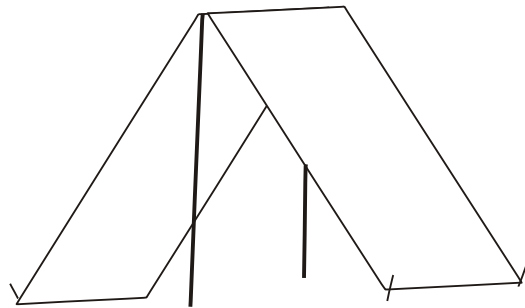
Trước khi dựng lều ở một nơi đất cắm trại, trước hết ta phải chọn hướng. Việc định hướng để cắm lều nên theo những qui tắc sau :

- 1- Không cắm chỗ đất trũng vì nước ngập sẽ tràn vào lều.
- 2- Cũng không cắm ở chỗ cao chênh vênh. Gió mạnh cũng sẽ làm tốc các cọc lều hoặc làm lều mau bị rách.
- 3- Thông thường vị trí cắm lều đất cắm lều phải bằng phẳng, nên hơi nghiêng một chút thì tốt hơn để cho nước mưa không ứ đọng..
- 4 - Cửa lều xoay về hướng Đông Bắc hoặc Đông Nam (nếu là xứ nóng) để có thể đón nắng sớm và tránh nắng gắt buổi chiều chiếu vào trong lều.
- 5 - Nếu là xứ lạnh, cần ánh nắng phả vào lều. Ta xoay hướng cửa lều về phía chính Đông, như thế đón nắng ấm trọn vẹn hơn.

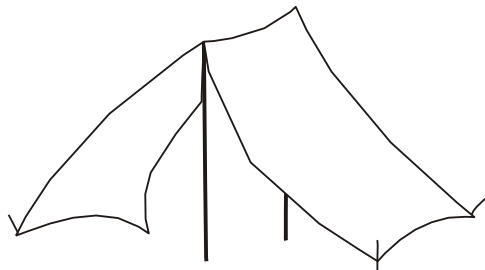

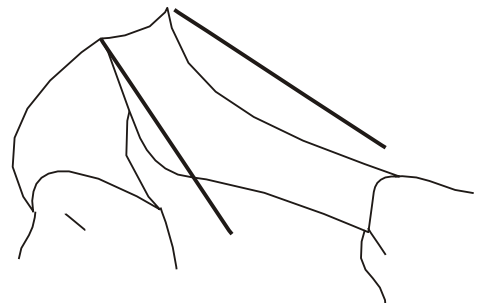
- Nhưng hướng cửa lều còn tùy thuộc vào hướng gió thổi. Không nên để gió thổi mạnh phía ngang hông lều. Nếu không các dây căng mái lều dễ bị nổ tung bật lên. Cửa lều phải xoay theo đúng chiều gió. Hoặc nếu gặp khó khăn, ta có thể cắm sao cho mái thật xuôi.

1

2

3

Không nên

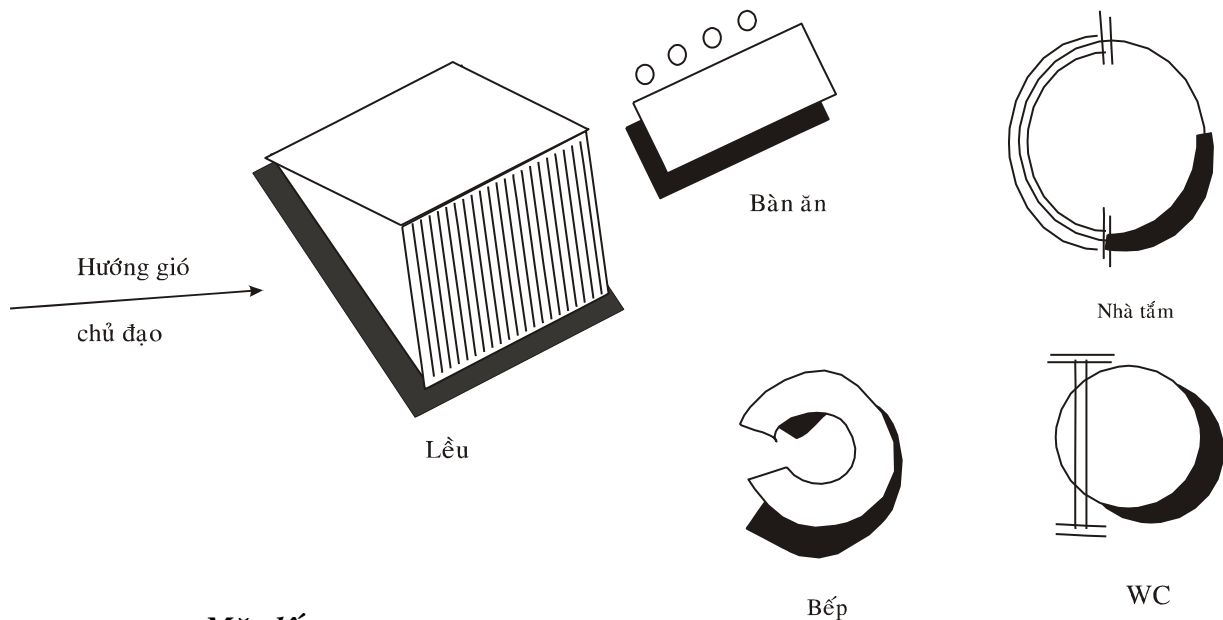
Phía trước lều nhìn ra cảnh đẹp thiên nhiên, nơi diễn ra các sinh hoạt sôi nổi.

Ngoài ra, với những trại lớn, số lượng người đông, ban tổ chức sẽ phân chia đất cho các tiểu trại cắm lều. Buộc lòng các cửa lều của các tiểu trại **PHẢI HƯỚNG VỀ KHU TRUNG TÂM** (gồm có lều chỉ huy, cột cờ và nơi đốt lửa trại).

Về phía ban tổ chức (hoặc trại trưởng), khi quyết định về hướng của lều, cần cân nhắc các yếu tố sau :

- Hướng của nắng nóng.
- Hướng gió chủ đạo
- Hướng tương đối so với trung tâm (cột cờ, lều chỉ huy và lửa trại ...)

So với phần tiện nghi khác của trại, lều phải được đưa lên hàng đầu : đón hướng gió từ phía trước.

c- Mặt đất :

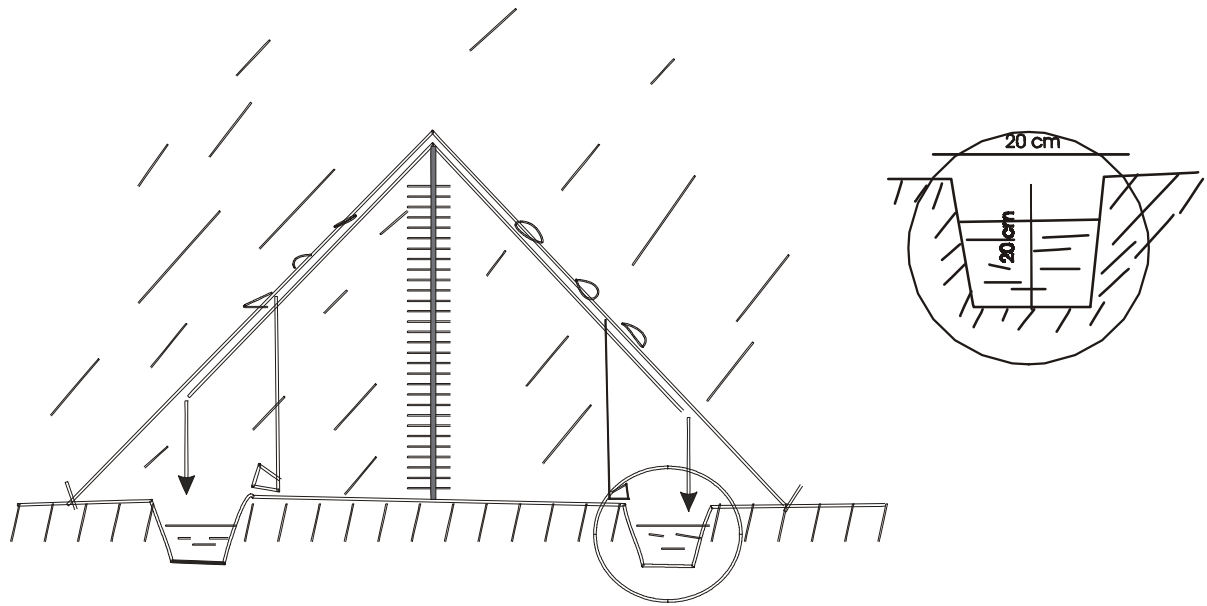
Khi dựng lều xong, cửa lều bắt đầu được mở ra. Mặt đất phải khô ráo, phẳng, nếu hơi nghiêng thì càng tốt.

- Phải nhặt hết đất, gạch, rễ cây, cỏ, ngay cả những viên sỏi nhỏ nhất để khỏi làm hư bạt trải lều và đêm ngủ không bị đau lưng.

- Sau khi dọn dẹp phần đất trong lều xong, ta mới trải tấm bạt, đoạn lần lượt cho anh em xếp balô vào trong lều.

- Khi lều đã được dựng xong, công việc đầu tiên phải làm đó là : **ĐÀO RÃNH**(nhất là vào mùa mưa)

Rãnh đào sâu xuống khoảng 20 phân, rộng từ 15 đến 20 phân, thẳng ngay dưới mép giọt mái để nước tuôn từ mái lều rơi thẳng xuống rãnh.

Đất còn dư sau khi đào rãnh nên đắp núp vào phía bờ trong hông của lều để tạo thành một cái đê con, như vậy ngăn bớt được nước tràn vào lều khi có mưa lớn. Mặt khác có thể chống được rét khi trời trở lạnh, thường khi trời lạnh khí lạnh hay lùa từ dưới thấp lên.

Những mé lều phía trên dốc phải đào sâu hơn, còn những mé lều ở phía dưới dốc đào thấp để nước khỏi bắn vào lều (có khi khỏi cần phải đào).

Hố chứa nước phải được đào ở nơi đất thấp (nơi nước sẽ chảy xuống). Nếu đất trại khá dốc thì chỉ cần đào 3 rãnh là đủ (một rãnh phía trên dốc và hai phía hai bên).

- Nếu đất trại không dốc và khó hút nước, nên đào 4 hố ở bốn góc lều dùng cho việc thoát nước.

NHƯNG NẾU ĐẤT TRẠI GẶP ĐẤT TRỪNG QUÁ THÌ SAO ?

Đi cắm trại, nếu chỉ còn có một khoảng đất trống để cắm lều mà chỗ đất đó lại thấp hơn so với các nơi khác, rất có thể mưa lớn làm nơi đây ngập nước, chiếc lều của chúng ta sẽ giống như chiếc thuyền trôi bồng bềnh trên mặt nước. Bây giờ phải làm sao?

Ta chịu cực một chút xíu. Hãy làm giống như cách của những đồng bào miền Tây, chống đỡ lũ lụt tạm thời. Có nghĩa là khi đào hố nước của rãnh, tất cả lượng đất dư sẽ được tận dụng để vừa làm đê, vừa dùng để đắp vào bên trong nền của lều. Bạn sẽ có một nền lều cao hơn mặt đất xung quanh, nước mưa sẽ chảy xuống rãnh mà không tràn vào lều được.

d- Thời tiết :

- Gió lớn hạ thấp mái lều để cản gió lùa vào lều và làm bật tung mái lều.
- Gió nhẹ nâng cao mái lều để đón gió tạo không khí thoải mái dễ chịu cho trại sinh.
- Mưa dựng mái lều dốc cao, đào rãnh để nước mưa chảy hết xuống mặt đất và che được hai bên đất trại không bị nước mưa chảy vào.
- Rét không đốt lửa trong lều để làm cho lều bị cháy, hư lều, gây ngạt thở. Hạ mái lều sát đất ngăn gió lạnh lùa vào.

III - CÁCH DỰNG LỀU :

1- Kiểm tra vật dụng : Vật dụng gồm :

- Hai gậy chính và tám cọc: 1,2 m - 3 - 4 m; 1,4 m - 4 - 5 m; 1,6 m - 4 - 6 m.
- Dây : 1 sợi dây chính 12m, 6 sợi dây con 1,5m
- Cọc : 6 cọc sắt, cây ... dài từ 20 - 30cm
- Tấm trải : vải bố, áo mưa nylon ...
- Tăng lều : làm mái che.
- Búa, rựa, xẻng ...
- Vật dụng trang trí.

2- Cách dựng lều :

Trước hết, tháo bọc dựng lều ra, cửa lều cài lại, đặt lều xoay đúng về chiến hướng đã định. Đánh dấu trước vị trí các cọc cho ngay ngắn. Sau đó đóng hờ các cọc xuống (không đóng sâu) rồi quấn các dây neo vào cọc vài vòng (chưa thắt nút) để lều khỏi bị ngã nghiêng khi ta dựng gậy chính lên.

Dựng hai gậy chính lên. Gậy chính phải vuông góc với mặt đất. Gậy và hai cọc đều phải nằm trên một đường thẳng (CDEF thẳng hàng)

Sau đó đóng 4 cọc con ở 4 góc lều, cuối cùng mới đến những cọc con ở hông lều. Các cọc phải nhắm theo đường chéo của mái lều từ phía đỉnh gậy đầu lều đối diện.

Móc dây lều vào cọc xong phải rút cho ngay ngắn. Nếu lều bị nhẵn, phải sửa ngay bằng cách tăng dây cọc lều ở 4 góc. Nếu không có miếng tăng dây lều thì ta phải buộc bằng nút chạy để làm căng hoặc chùng dây dễ dàng để khi tối đến, vải lều sẽ co lại làm rách góc lều hoặc làm cọc lều bị bật tung lên.

Cọc lều phải đóng xiên 45 độ và đóng sát mặt đất để trại sinh khỏi bị vấp.

Với cọc lớn, ngắn gấp phải đất cứng, ta có thể đóng cọc vuông góc với mặt đất.

Ở nơi đất quá mềm, cọc đóng xuống hay bị bật lên, ta có thể đóng thêm cọc phụ để khóa lại.

Theo kinh nghiệm, nếu dựng trại ở một nơi không thể kiếm đâu ra được bóng mát, ta có thể che thêm mái ngoài. Đó là lớp vải màu sáng, căng phía trên mái lều và cao hơn khoảng vài ba tấc để giữa hai lớp mái lều có một lớp không khí ngăn cách khí nóng hầm hập vào trong lều.

3- Dựng lều với một người :

Ở đất trại : Ta cắm lều chứ không được căng bừa lên. Ta xếp lều cẩn thận chứ không được bó đại khái.

Dựng lều không khó nếu có nhiều người thực hiện, nhưng nếu chỉ có một người thành thạo vẫn có thể dựng được như thường, ta lần lượt làm thứ tự như sau :

- 1- Đóng vạt cửa lều lại, đóng 4 cọc góc sao cho ngay thành hình chữ nhật.

2- Dựng một gậy chính ngay cửa lều lên trước

3-- Đóng một cọc chính nhắm
khoảng vuông góc với cửa
lều và cách xa cửa lều khoảng
cách bằng độ dài của thân gậy.
Lều phải thật ngay ngắn,
không được xiêu vẹo.

4- Dựng tiếp theo một gậy phía sau,
đóng cọc chính còn lại căng dây
phía sau và kéo mép đỉnh lều cho
thẳng.

5- Đóng 4 cọc vào 4 góc, căng theo đường mái hiên, căng thật thẳng để mái
không nhả, các dây căng dưới các cọc đều phải nhắm ở đỉnh gậy đối diện, dọc
theo đường chéo của mái lều.

6- Đóng các cọc còn lại, mở vạt cửa lều, vào lều xếp mép rìa vào trong, trải tấm bạt lên trên.

Chú ý :

- Khi mưa, hay có gió lớn, các dây và mái lều chùng xuống, ta phải căng lại.
- Cẩn thận đối với các trại sinh hay chạy nhảy gần lều sẽ dễ bị vấp các dây căng lều : gây tai nạn, lều rách ...

4- Những điều lưu ý :

- 1- Không nên dựng lều dưới tàn cây, vì :
 - Cọc đóng xuống có thể làm đứt rễ cây.
 - Khi trời hết mưa, những giọt nước to đọng trên cành lá vẫn nhỏ xuống làm ướt mái.
 - Cành cây khô giòn có thể rơi xuống đè lên lều.
- 2- Tránh cắm lều tại khu có cỏ rậm, ở đó dễ gặp rắn rít.
- 3- Không nên đốt lửa sưởi ấm trong lều vì có thể bị ngạt hơi và gây hỏa hoạn.
- 4- Tránh cắm lều gần cây cao và to đứng một mình, phòng sét đánh khi trời mưa lớn.
- 5- Tránh dựng lều trên những ổ kiến mối (nên đem theo DDT rải quanh hông cửa lều).
- 6- Tuyệt đối không được phơi quần áo ở các dây căng máu lều hoặc trên mái lều tránh làm chùng dây.
- 7- Không được để giày dép vào trong lều. Phải để gọn ngoài cửa lều.
- 8 - Không được ăn uống trong lều.
- 9- Đồ đạc phải được xếp gọn ghẽ, vật nào chỗ đó, sạch sẽ và ngăn nắp.

IV – MỘT SỐ KỸ THUẬT VỀ LỀU :

1- Cách xếp lều :

a- Đóng vạt cửa lều, tháo dây, nhổ cọc
và để lều nghiêng về 1 phía.

b- Xếp hai vạt cửa lều vào giữa, gấp
luôn cả các đường rìa vào trong.

c- Xếp đỉnh và đáy sao cho đúng cỡ túi đựng lều

Đừng bao giờ gấp lều khi còn ướt. Nếu gặp trời mưa khi về nhà phải đem phơi thật khô. Lều ẩm mà cứ gấp lại để lâu quá 24 giờ sẽ lên mốc vải và rất mau mục, ấy là chưa kể đến mùi hôi rất khó chịu khi ta sử dụng lần sau.

Nếu lều rách (dù chỉ lỗ nhỏ) hay tuột chỉ phải vá lại cẩn thận ngay. Tránh để rách lớn.

Ở nhà, đừng gấp lều quá chặt. Nên để không khí lưu thông được qua các nếp gấp.

2- Các vật dụng cần thiết để cắm lều :

a- Dây :

Quan trọng và thân thiết với người đi trại như tay chân với cơ thể. Đúng vậy, người đi trại mà không có dây, dù giỏi cách mấy cũng như người bị què cụt.

Các loại dây có thể sử dụng hiệu quả nhất đó là : dây dù, dây thừng dừa, dây thừng nhựa (loại to bằng thân cây dừa), dây vải ... Trong điều kiện dây thiếu thốn, ta có thể dùng dây nilon (thường dùng để gói đồ, bằng cách bện năm bảy sợi lại làm một) dây cột giày, dây tim đèn, dây ruban máy chữ (đã hết mực).

Nói chung, dây bằng chất liệu nào cũng được miễn là đảm bảo độ chắc chắn là có thể sử dụng để cắm lều được.

b - Cọc :

Là một vật quan trọng không kém dây. Nhưng nếu không mua được thì ta cũng không đáng ngại lắm, bởi vì với một tay đi trại hạng cừ thì nhìn những vật xung quanh ta, cái gì cũng có thể tạo ra đồ dùng trại được.

Một cái cọc thường được sử dụng hiện nay (bằng hợp kim nhôm của Mỹ) nếu mua ở ngoài thì rất mắc tiền. Đối với dân đi trại thì có thể tự chế ra hàng loạt những kiểu cọc khác mà giá trị không thua gì những chiếc cọc mua ở ngoài.

Xin giới thiệu với các bạn một số mẫu cọc để chúng ta bắt tay vào cùng làm từ sự tháo vát và điều kiện cho phép của mình.

*** Cọc gỗ :**

Lấy những gậy gỗ phế thải như : cán chổi, cán gậy lau nhà, cán chổi quét mạng nhện ... chặt ra từng khúc khoảng 30 cm.

Nếu kiếm không ra những gậy gỗ, ta cũng có thể sử dụng ván gỗ 1 - 1,5cm bề dày, cưa ra và chuốt thành những cái cọc.

*** Cọc thép :**

Uốn từ một thanh thép đã cắt sẵn (cọc rào kẽm gai)

*** Cọc khoen :**

Những cây sắt hay cgay nhôm ở gong về xe đạp đều có thể làm cọc khoen được cắt ra từng đoạn dài khoảng 35cm, sau đó tạo 1 vòng khoen ở một đầu, đầu còn lại mài nhọn. Sử dụng cọc này thuận lợi ở nơi đất mềm, không cần dùng búa, chỉ dùng tay ấn mạnh xuống.

Ngoài ra còn có một số cọc khác như : cọc ống nước, cọc cây, cọc ốc cổ xe đạp, cọc tre ...

c- Gậy :

Hợp lý nhất cho lều cá nhân là sử dụng gậy tầm vông từ 1,2 - 1,7m. Nhưng nếu có gậy dài quá mà sợ cưa đi uổng, ta vẫn có thể cắm được mái lều đẹp nếu khéo léo.

Ngoài ra, nếu tài chánh cho phép, ta có thể sắm các loại gậy xếp để dễ sử dụng. Đi trại mà đem gậy xếp theo rất tiện và lợi, vừa gọn nhẹ, lại vừa dài ngắn theo ý muốn của lều và của người cắm.

d- Miếng tăng dây lều (ten deur) :

Dùng để tăng lều cho căng mỗi khi lều bị chùng xuống vì bất kỳ lý do gì. Miếng tăng dây lều có thể là một mắt sên xe đạp, chốt cửa sổ, ván ép khoét lỗ.

Muốn chắc chắn hơn, có thể dùng ống kim loại hay dây thép cuộn lại.

Để cho tiện lợi, ta có thể để hẳn dây có miếng tăng dây lều sẵn ở vòng mép lều. Khi dựng lều lên, chỉ cần làm nút ghế đơn (đã hướng dẫn phần đầu) rồi móc vào cọc đã đóng sẵn.

e- Tấm trải :

Hiện nay, các chợ có bán rất nhiều tấm nilon nhiều loại, màu sắc khác nhau, khổ 1,2m để làm khăn trải bàn và may áo mưa. Ta có thể lấy những tấm nilon này để trải nền đất phía trong lều là tốt nhất.

Để cắm lều được dễ dàng và nhanh chóng ta cần phải chuẩn bị một số dụng cụ sau :

- Búa : để đóng và nhổ cọc.
- Rìu : để dẫn cây làm gậy, cọc nếu cần.
- Xẻng (hay cuốc chim) : để đào rãnh xung quanh lều sau khi lều vừa được dựng xong.

PHÖÔNG PHAÙP TOẢ CHÖÙC TROØ CHÔI - QUAÛN TROØ

A- TRÒ CHƠI

I - PHƯƠNG PHÁP HƯỚNG DẪN TRÒ CHƠI :

1/ Giai đoạn chuẩn bị:

a) Chuẩn bị đầy đủ trên giấy :

Như người thầy giáo soạn giáo án trước khi dạy: đưa những trò chơi gì vào chương trình sinh hoạt tại đoàn quán, tại các buổi cắm trại; thứ tự tiến hành các loại trò chơi (lúc mở đầu, giữa và cuối buổi sinh hoạt, mỗi thời điểm cần có một số trò chơi thích hợp).

Việc chọn lựa các trò chơi trong một buổi sinh hoạt nhất định phải căn cứ vào nhiều yếu tố :

- **Người tham dự cuộc chơi** : độ tuổi (rất quan trọng), tình hình sức khỏe, trình độ văn hóa, kỹ năng chuyên môn (trò chơi không vượt quá khả năng thể lực, trí tuệ của người chơi), giới tính : có loại trò chơi thích hợp với nam giới nhưng lại không thích hợp với nữ giới và ngược lại ; số lượng người tham dự : có loại trò chơi chỉ vui với số ít (do đó phải chia người chơi thành nhiều nhóm nhỏ ; chơi làm nhiều đợt) ngược lại có loại trò chơi chỉ thích hợp với một số lượng người chơi đông ; có loại trò chơi chỉ có thể tiến hành với một số đối tượng đã quen biết nhau (cùng đội, cùng đoàn ...) nên không thích hợp với đa số người mới gặp nhau lần đầu.

- **Địa điểm** : Trong nhà, ngoài trời, nơi trống trải, nơi có cỏ, cây xanh ; sân bãi rộng hẹp, có hoặc không có giới hạn rõ ràng, ảnh hưởng qua lại của môi trường và việc tổ chức thực hiện trò chơi. Ví dụ : có thể tổ chức các trò chơi leo trèo, ẩn nấp các nơi có cây xanh, lùm cây nhưng lại không tổ chức trò chơi ném bóng ở gần các loại cây hoang dại để đề phòng rắn rết khi kiểm bóng ...

- **Khí hậu, thời tiết** : mùa, tháng trong năm ; ban ngày, ban đêm (để quyết định thời gian, cường độ thích hợp của các trò chơi).

- **Thời gian chơi** : Thời gian chung dành cho toàn bộ các trò chơi trong buổi sinh hoạt hoặc ngày cắm trại và thời gian riêng của từng trò chơi trong chương trình chung.

- **Tác dụng, hiệu quả chính phụ của mỗi trò chơi** : Trò chơi rèn luyện, phát khéo léo, sự nhanh trí, óc quan sát ? ...) người điều khiển phải xác định rõ các mục tiêu giáo dục trong buổi sinh hoạt ... để chọn những trò chơi đáp ứng yêu cầu của mình.

- **Tính chất của mỗi trò chơi** : Trò chơi rất đông (đòi hỏi một sự nỗ lực hỗn hợp, kéo dài suốt cuộc chơi với cường độ cao hoặc vừa phải) ; trò chơi động (đòi hỏi một sự nỗ lực liên tục nhưng có xen kẽ những lúc nghỉ ngơi ngắn) ; trò chơi tĩnh

(sự nỗ lực về mặt thể lực yếu nhưng sự nỗ lực về tinh thần, trí tuệ lại cao, trò chơi mang tính chất giải trí nhưng thư giãn trong niềm vui).

Trong một buổi sinh hoạt, cắm trại nên xen kẽ các trò chơi rất hoạt động với các trò chơi động và tĩnh để tránh sự mệt mỏi quá sức về thể chất của người chơi hoặc sự mệt mỏi do ít hoạt động thể lực và nhàm chán (chơi một trò chơi quá lâu, lặp lại một trò chơi mới hơn ...)

b) Những trò chơi cần đến dụng cụ

Bóng, gậy, khăn quàng, cờ, dây ... thì phải lập danh sách đầy đủ và nhớ đem theo đến nơi chơi. Dụng cụ phải thích hợp với độ tuổi, sức khỏe người chơi (ví dụ : bóng to hoặc nặng cho thanh thiếu niên lớn khỏe ; bóng vừa, nhỏ, mềm, nhẹ cho thiếu nhi nhỏ tuổi và nhi đồng). Dự kiến cả một số bài hát kèm theo một số trò chơi nào đó để có kế hoạch ôn luyện trước.

Một số trò chơi cần thêm người giám sát, trong các cuộc tranh tài giữa các đội cũng phải chọn người, sắp xếp trước. Ngoài số trò chơi chính đã lựa chọn cho chương trình sinh hoạt cần chuẩn bị thêm một số trò chơi dự trữ, đề phòng một số trò chơi chính vì những lý do, điều kiện ngoài dự kiến không thể tổ chức được ở nơi vui chơi, cắm trại (ví dụ : trời mưa, số người đi cắm trại ít hơn các lần trước ...)

c) Các trò chơi trong một buổi sinh hoạt:

Phải đạt được tác dụng, hiệu quả giáo dục (mục đích, yêu cầu chính) đồng thời phải gây được hứng thú, phấn khởi đối với người chơi, đảm bảo an toàn đoàn kết ; không để xảy ra tranh cãi khi phân thắng, thua, xếp vị thứ ; không để xảy ra tai biến gì dù là rất nhỏ (cũng cần mang dự phòng một túi cấp cứu gồm một ít bông băng, thuốc sát trùng..)

Vì vậy, việc chuẩn bị tốt các trò chơi trước khi tổ chức thực hiện là hết sức quan trọng, đảm bảo tới ba phần tư sự thành công của buổi chơi - chơi để mà học, rèn luyện. Một thiếu sót nhỏ trong việc chuẩn bị dễ làm hỏng cả một trò chơi thú vị, hấp dẫn, có tác dụng giáo dục tốt.

2/ Giai đoạn thực hiện:

a/ Trình bày trò chơi :

* Chọn lối giải thích rõ ràng, ngắn gọn, dễ hiểu, dí dỏm. Giải thích sao cho người chậm hiểu nhất cũng hiểu được. Nếu cần thì không cần giải thích mà dẫn dắt người chơi từng bước để tạo sự hấp dẫn.

* Nói và cử động làm mẫu thì dễ hiểu hơn, nếu cần thì sẽ xuống đất hay lên bảng, có thể chơi thử để giảng lại luật lệ trò chơi.

* Đừng mất kiên nhẫn vì những phá rối nô đùa của những người đã biết trò chơi.

b/ Điều kiện trò chơi :

* Chuẩn bị trước sự phân chia trong vòng tròn sao cho mạnh yếu đồng đều, nếu nam nữ xen kẽ được thì tốt.

* Phải luôn luôn di động để nhìn được mọi người. Điều khiển từ chậm đến nhanh để tạo sự căng thẳng.

- * Khai thác sự di dóm của người chơi, hay chế biến trò chơi sao cho vui vẻ, thoải mái.
- * Đề cao tinh thần tự giác, thẳng thắn trung thực, dành cho người phát huy sáng kiến trong phạm vi luật lệ trò chơi.
- * Phải đổi trò chơi sao cho ai cũng có dịp thắng cuộc, người thắng về nhanh nhẹn, người thắng về sức khỏe, người thắng về tính tự chủ.
- * Khi bắt lỗi phải khách quan, chính xác, dứt khoát, công bằng.
- * Phải biết dừng trò chơi đúng lúc, khi mọi người có dấu hiệu mệt mỏi, chán nản hay khi trò chơi đã có kết quả thắng thua rõ ràng.

3/ Giai đoạn kết thúc :

- Phạt những người thua bằng những hình phạt nhẹ nhàng, thoải mái, dễ thực hiện, tránh những hình phạt thô bạo hay kéo dài thời gian phạt.
- Đánh giá ưu khuyết điểm của trò chơi cần thêm bớt gì không ? Về luật lệ, cách chơi và tính hấp dẫn, sự giáo dục của trò chơi đến đâu?

4/ Vào cuộc chơi :

a) Ổn định :

Để tập trung sự chú ý của vòng tròn (người tham gia chơi), người quản trò cần tạo sự tập trung, ổn định bằng hai yếu tố : tiếng động (thường gặp) và hình dáng.

Tiếng động : Cho vòng tròn hát, một trò chơi bằng reo hoặc trò chơi phản xạ từ thấp lên cao.

Hình dáng : Người quản trò bước ra vòng tròn với dáng điệu ngộ nghĩnh, duyên dáng cũng tạo sự thu hút chú ý của vòng tròn.

b) Giới thiệu trò chơi :

Có thể lồng trò chơi vào các câu chuyện cổ tích, chuyện vui để tạo sự háo hức, hứng thú. Tuy nhiên cần ngắn gọn và hấp dẫn.

c) Hướng dẫn cách chơi, luật chơi :

Tùy theo mỗi trò chơi mà quản trò linh động hướng dẫn. Có những trò chơi phức tạp cần hướng dẫn đầy đủ trước rồi mới chơi, nhưng cũng có những trò chơi đơn giản thì có thể chơi ngay, vừa chơi thử vừa giải thích, làm sao cho dễ hiểu, dễ nắm mới thu hút người chơi.

d) Chơi thử (chơi nháp) :

Rất quan trọng nhưng cần lưu ý :

- + Nếu thử nhiều : khi chơi thật sẽ nhàm chán.
- + Nếu không chơi thử hoặc chơi thử quá ít thì người chơi chưa nắm được cách chơi sẽ gây khó khăn cho người quản trò khi hướng dẫn chơi.

e) Chơi :

* Khi chơi người quản trò nên cùng với vòng tròn để tránh khoảng cách và động viên khích lệ người chơi, nhưng có lúc nên tách ra đối với những trò chơi cần trọng tài.

* Khi chơi người quản trò phải quan sát người chơi (vòng tròn) nhất là khi chơi với trẻ em để biết được thái độ, cử chỉ, phong cách ... từ đó giáo dục hoặc điều chỉnh phong cách của mình (quản trò).

* Trong quá trình chơi, quản trò có thể chuyển hướng khác với dự kiến ban đầu một ít thì người quản trò nên linh động khéo léo dẫn dắt. Đừng quá nguyên tắc, cứng ngắt làm mất vui, mất không khí sinh hoạt.

* Người quản trò phải công bằng xử lý tình huống một cách khách quan, không thiên vị, không quá dễ dãi.

* Tác phong người quản trò phải chuẩn mực, ngôn ngữ nói phải sử phạm không thô thiển, phong cách vui tươi, dí dỏm, duyên dáng.

* Trò chơi hình phạt :

* Hãy quan niệm hình phạt là một trò chơi nhỏ, đừng nên bắt ép quá đáng mà nên khuyến khích động viên người bị phạt tham gia.

f) Ngừng đúng lúc :

Cần phải biết lúc nào ngừng trò chơi (do kinh nghiệm quan sát, kinh nghiệm chơi). Đảm bảo sức khỏe cho người chơi, tạo sự luyến tiếc cho lần chơi sau. Đừng để người chơi nhàm chán, than mệt và ngán chơi.

II – KỸ THUẬT HƯỚNG DẪN TRÒ CHƠI:

1 – Tính khảo sát - chuẩn bị:

Trước khi tổ chức thực hiện các trò chơi, cần nắm lại đầy đủ tình hình các đối tượng dự chơi (những ai đau yếu, mệt mỏi, thiếu vắng ...) nơi chơi (có gì thay đổi đột xuất), dụng cụ mang theo (đủ, thiếu, tốt, hư hỏng ...)

Khi mở đầu cuộc chơi, cần giải thích một cách thật rõ ràng rành mạch cách tiến hành trò chơi, những điều cần tuân thủ trong khi chơi (luật chơi) nhất là đề phòng tai nạn ; đặc biệt cần nói rõ cách chơi và kết quả chơi như thế nào thì giành phần thắng ; cách chơi như thế nào thì bị trừ điểm, thua điểm ... Đối với một số ít trò chơi, sau khi phổ biến cách chơi, luật chơi, cách tính điểm để phân thắng, thua, cần hỏi lại một vài người để xem nắm vững trò chơi và xem có thắc mắc gì để giải đáp ; trong một số ít trường hợp, có thể cho chơi thử trước một hai lần.

Bố trí hai hoặc nhiều nhóm, đội thi tài với nhau là cách gây không khí hào hứng, sôi nổi trong cuộc chơi.

2- Tính an toàn – Giáo dục:

Trò chơi cũng là một phương tiện để rèn luyện tính tổ chức, kỷ luật, ý thức tập thể ... nên người điều khiển cuộc chơi phải giám sát chặt chẽ việc chấp hành luật chơi, không bỏ qua một lỗi nhỏ và có làm như vậy mới đảm bảo được sự an toàn và đoàn kết.

Để rèn luyện kỹ năng điều khiển cho các em, nên giao cho các đội trưởng, đội phó lần lượt điều khiển một số trò chơi trong buổi sinh hoạt, đi dần từ trò chơi dễ đến trò chơi khó. Người điều khiển theo dõi giúp đỡ trong trường hợp cần thiết. Cũng cần để cho lớp trẻ phát huy sáng kiến khi chơi. Một nhà giáo dục đã nói : “Không bắt buộc trẻ chơi mà để cho trẻ chơi và hướng dẫn chúng khi chơi”. Phải biết khích lệ, động viên những trẻ nhút nhát, tự ti đồng thời khéo léo kiềm chế trẻ hiếu thắng, kiêu ngạo nhưng không làm nhục chí trẻ ; giáo dục ý thức chơi đẹp, chơi thắng thắn, thắng không kiêu, thua không nản.

3 – Logic trò chơi:

Sau buổi sinh hoạt, nên rút kinh nghiệm về việc tổ chức thực hiện các trò chơi nhằm để phù hợp các đối tượng và lượng thời gian ... Vì vậy ta cần sắp xếp thứ tự các trò chơi như sau :

- + Trò chơi phát động.
- + Trò chơi giúp trí nhớ.
- + Trò chơi hoạt động.
- + Trò chơi luyện trí.
- + Trò chơi ngoạn mục.
- + Trò chơi chú ý và quan sát.
- + Trò chơi lấy lại bình tĩnh.

Cách sắp đặt trên đã được lựa chọn :

- Vì nó giản tiện.
- Vì nó nói lên một tiết điệu luân phiên. Các bạn có thể nhận thấy ngay cách sắp đặt đó trình bày những trò chơi nổi bật về hoạt động thể lý, tiếp đến là những trò chơi mạnh về hoạt động trí tuệ.
- Sau hết, cách sắp đặt đó đã được sáng chế để có thể cố gắng hiến các bạn một mẫu tiết điệu tiệm tiến cho một cuộc chơi trong nhà hay một buổi dạ hội.
- Nói khác, sự lựa chọn và vị trí của mỗi loại trò chơi có mục đích giúp tạo một cách dễ dàng hoàn cảnh tăng tiến dần lên rồi trở lại bình tĩnh, thuận tiện để cầu nguyện lúc mở đầu hoặc chỉ ca hát một bài vào lúc cuối.

Chắc hẳn trong một cuộc chơi hoặc dạ hội, không cần phải lấy một trò chơi ở mỗi loại, tuy nhiên nếu có những cuộc chơi đưa đến hỗn loạn, làm trẻ kiệt sức, thường là vì những trò chơi được sử dụng quá giống nhau ; trái lại, khi nương theo một tiết điệu hợp lý, trẻ có thể lần lượt phát động mọi năng khiếu : chú ý, ghi nhớ, vung sức, v.v... và sự vận dụng khác nhau đó sẽ bồi bổ, nâng đỡ hứng thú của trẻ.

Tùy hoàn cảnh, những trò chơi loại này có thể được thay thế bằng những hoạt động khác. Ví dụ : việc phát động có thể thực hiện bằng một trò chơi múa hay mời múa; cũng thế, một vũ khúc hay một bài ca có cử động sẽ thay thế những trò chơi hoạt động; một trò chơi kịch nghệ, một pha hình múa rối sẽ thay thế những trò chơi ngoạn mục; với một bài ca, một truyện vui v.v... có thể lấy lại bình tĩnh.

Điều tối hệ là đừng có pha trộn những loại khác nhau đó, cũng đừng lộn lạo chúng với nhau như thế , bởi vì:

- **Những trò chơi phát động** là toàn bộ của nó, theo nguyên tắc, là để tạo hoàn cảnh mở đầu.

- **Những trò chơi giúp trí nhớ** là cũng để thu hút đa số những người dự bằng tác động hay ít ra bằng hứng thú chúng gợi lên.

- **Những trò chơi hoạt động** là phải làm sao huy động được toàn thể người chơi; đối với loại này, cần lưu ý đặc biệt đến số người chơi có mặt, địa thế cũng như vật dụng : ghế dựa, ghế dài ... Những trò chơi đó rất rầm rộ, cần ảnh hưởng tối đa tới quang cảnh buổi họp.

- **Những trò chơi nguyên lý** là cần được chú trọng nhiều hơn; sau những trò chơi hoạt động, chúng đem lại phần nào nghỉ ngơi.

- **Những trò chơi ngoạn mục** là phải được điều khiển cho khéo; nếu chúng không huy động toàn thể người chơi, chúng cũng đủ lý thú để ai nấy chú ý.

- **Những trò chơi chú ý và quan sát** là phải làm toàn thể người chơi quan tâm, dẫu họ không được huy động trực tiếp bằng mảnh khóc phải kiểm, cố gắng tìm tòi phải có.

- **Những trò chơi lấy lại bình tĩnh** là những trò chơi khó điều khiển hơn cả, nhưng chúng lại thường rất quan trọng vì nhờ chúng, người điều khiển sẽ làm dịu bớt sự hăng nồng do những trò chơi khác gây nên và có thể đổi qua thứ hoạt động khác hoặc đi đến chỗ kết thúc cuộc chơi.

B- NGƯỜI QUẢN TRÒ

I - KHÁI NIỆM :

Quản trò là người điều hành, tổ chức một trò chơi, một cuộc chơi. Quản trò là một vấn đề của khoa học và nghệ thuật. Khoa học ở chỗ người quản trò phải có đủ khả năng để nắm bắt đối tượng, hiểu được đối tượng để tác động một cách tích cực đến người chơi, tạo ra một giá trị định hướng về giáo dục trí tuệ, thể chất và tính cách của con người. Quản trò phải thấu hiểu giá trị mà trò chơi mang lại và nghiên cứu một cách sâu sắc những giá trị đó đối với đời sống sinh hoạt của tập thể thanh niên. Nghệ thuật ở chỗ biết khai thác các giá trị đó theo một tuân tự nhất định, phải tự rèn luyện hoàn thiện mình ở lĩnh vực chức năng, ở phong cách, ở cách sống để có thể gần gũi tác động đến đối tượng từ những trò chơi đa dạng, vừa sức với thanh niên. Không ít người cho rằng quản trò là một anh, một chị chuyên làm trò hề cho thiên hạ, cười cợt, mua vui, có máu tiểu lâm, tính tình bông đùa hời hợt, khi vào việc quan trọng, đứng đắn thì chẳng ai dám tin tưởng giao phó, sợ biến thành trò đùa.

II - BÍ QUYẾT THÀNH CÔNG:

Trong thực tế, để làm một quản trò dễ thương, một quản trò tài giỏi, trước hết bạn phải có một tâm hồn cởi mở, một ý thức sâu sắc, một bản lĩnh vững vàng và một tài năng đa dạng.

1- Tâm hồn cởi mở : để dễ dàng đón nhận và đóng góp khả năng của mình với mọi người cho cuộc vui chung, cho bầu không khí tập thể thêm đậm đà, gắn bó.

2- Ý thức sâu sắc để biết làm, biết nói sao cho đúng lúc, đúng nơi, đúng đối tượng để từng chút một nâng cao tính cách giáo dục sâu xa cho tập thể và cá nhân.

3- Bản lĩnh vững vàng : để biến bao nhanh nhẹn, thành công không kiêu, thất bại không nản và sẵn sàng ra đi nhường bước cho người khác mà không mặc cảm.

4- Tài năng đa dạng : để không gì mà không có thể được tận dụng nhằm biến thành trò chơi, biết tất cả mọi lĩnh vực để khai thác, biết ăn nói đồng dạng, cư xử hài hòa, đủ cả sở trường, sở đoản để biến thành người kể chuyện, đệm đàn, tập hát, tập múa, người đóng kịch, người chịu trách nhiệm cuối cùng khi có tâm sự mà không còn ai giải quyết.

Vâng ! anh quản trò không là anh hề, một người láu cá, lém lỏm, lả lơi miệng và lảm nhảm tài vật. Anh quản trò là một người có trình độ và thiện chí, có thể làm chủ cả một tập thể từ ít người đến ngàn người trong thời gian ngắn hay dài mà kết quả là phần thưởng tinh thần tự người ấy cảm nhận mà thôi.

Quản trò phải luôn tự học hỏi, tự rèn luyện, thực hành thường xuyên, luôn trong tư thế sẵn sàng.

5- Rèn luyện giọng nói to đồng dạng : trình bày trò chơi, hướng dẫn luật chơi với ngôn ngữ ngắn gọn, dễ hiểu. Khi làm trọng tài phải công bằng, nghiêm trang mà vẫn vui vẻ. Khuôn mặt tươi tỉnh, cởi mở, nhìn bao quát toàn bộ. Tránh lộ vẻ nóng nảy, sốt ruột hoặc nản lòng bên ngoài. Mệnh lệnh dứt khoát nhưng không nạt nộ, ra lệnh gay gắt.

6- Cử chỉ và dáng điệu gần gũi : gây thiện cảm, tạo được chú ý, mới xuất hiện đã làm cho tập thể vui nhộn lên để tương tác giao kết mọi người với nhau. Làm quản trò hay trọng tài mà dường như ở cùng một phía với người chơi.

7- Bạn sẽ nghĩ gì nếu bạn hay thờ hờn hển, nói đứt quãng, không chơi mẩu nhỏ, sức khỏe và sự dẻo dai về thể lực của bạn sẽ góp phần động viên tập thể trong các cuộc chơi đòi hỏi nhiều thể lực. Sự nhanh nhẹn và tháo vát của bạn trong khi xử lý các tình huống, trong các kỹ năng hoạt động khác (vẽ, đàn, hát, chơi thể thao ...)

Có thể khẳng định quản trò là một nghề giáo dục, đặc biệt là đối với thanh thiếu nhi. Bạn có thể từ việc bắt chước, nhưng sau đó phải nghiên cứu, tìm học ở bậc thầy, ở bạn bè, nâng thành hệ thống lý luận, trở thành kiến thức của riêng mình rồi đem nó ra phục vụ lại cho mọi người, làm cho mọi người nhận ra một cách khéo léo các giá trị mà trò chơi đem lại.

Xuất hiện thường xuyên ở các cuộc chơi, mang theo quyển sổ tay, cây viết để học trò chơi mới, tích lũy kinh nghiệm, tự mình “chế biến” sáng tạo ra trò chơi, để mỗi lần xuất hiện là hứa hẹn một trò chơi lý thú, hấp dẫn, có duyên, có ý nghĩa, đáp ứng tốt nhu cầu. Kết thân và rủ bạn cùng sưu tầm trò chơi, tạo ra một quỹ “tín dụng”, “ngân hàng” trò chơi cho phong phú.

8- Quản trò thường xuyên trao đổi và rút kinh nghiệm trong hoạt động thực tiễn, xin nêu ra các vấn đề sau đây để cùng tham khảo:

*** Số lượng người chơi :**

- Ít người : đòi hỏi trò chơi có trình độ cao, phải quan sát, suy luận và có sự khéo léo, dẻo dai.

- Trò chơi có đông người thì càng đơn giản, nhiều động tác tại chỗ, di chuyển ít, những trò chơi mang tính bất chước, làm băng reo.

*** Đối tượng người chơi :**

- Những tập thể có đội ngũ, có kỷ luật cần đưa ra trò chơi mới lạ, càng lúc càng khó hơn, nhiều thử thách và trắc trở.
- Những tập thể mới, tập hợp đột xuất nên đưa ra trò chơi đơn giản, bất chước, bài hát ngắn dễ học kèm theo động tác.
- Nếu có người lớn và trẻ em thì dùng trò chơi dễ hiểu dễ chơi, không cần vận động nhiều, có tính duyên dáng, ý nhị, gây cảm tình, tạo sự hòa đồng trẻ trung (đố danh nhân theo vần, đi du khảo tại chỗ, hát theo chủ đề ...)

*** Trình độ người chơi :**

- Tập thể chưa quen, cần có trò chơi, “phá vỡ” sự ngại ngùng, nam, nữ. Người quản trò thường xuyên khích lệ họ, hướng dẫn trò chơi cẩn kẽ. Không nên chơi quá lâu, quá nhiều để gây nhàm chán (trò chơi đoàn kết, trò chơi đoán tên, gọi tên ...).
- Tập thể quen sinh hoạt trò chơi nâng lên về cường độ hoặc sáng tạo hơn những gì mà họ quen thuộc (đoàn kết được chuyển thành kết thân, tựa lưng, chụm đầu, tựa vai ...).

*** Về bầu không khí tập thể :**

- Cần đánh giá ngay không khí của tập thể lúc chuẩn bị vào cuộc chơi. Họ đang thờ ơ, hay thích thú ? họ đang thụ động hay đang phấn khởi ? để đưa trò chơi cho thích hợp.
- Nếu tập thể đã ngồi lâu, hội thảo tranh luận căng thẳng thì trò chơi phải hoạt náo. Nếu họ đang vận động nhiều thì chuyển sang trò lắng đọng đi vào chiều sâu.

9- Tóm lại : ĐIỀU CẦN LƯU Ý CHO MỘT QUẢN TRÒ :

- a- Giới thiệu tên trò chơi.
- b- Yêu cầu mục đích trò chơi, đối tượng.
- c- Số người chơi : tùy theo tính tình, lứa tuổi.
- d- Chuẩn bị dụng cụ : lo trước, linh hoạt sáng tạo.
- e- Chuẩn bị chỗ chơi :
 - + Cách sắp xếp theo sự chỉ dẫn.
 - + Không theo máy móc.
- f- Chỉ dẫn cách chơi.

- Dùng ngôn ngữ đơn giản, xen kẽ động tác mẫu để diễn đạt cách chơi giúp người chơi hiểu đúng và làm nhanh hơn.
- Phổ biến cách tính điểm, cách phân biệt thắng thua, giúp và tạo hứng thú cho người chơi cố gắng phấn đấu.

g- Điều cần lưu ý :

- Cần phân tích chi tiết để ngăn ngừa sự sai phạm và hành vi xấu.

KẾT LUẬN

- 1- Vai trò của quản trò tốt giống như vai trò của một nhạc trưởng, hiểu rõ mỗi nhịp trong bản nhạc và tài nghệ cùng là thiếu sót của các nhạc công, sẽ thực hiện được một bản hòa tấu du dương.
- 2- Trò chơi có giá trị đích thực của nó, nhiều quản trò cho rằng chơi cho vui, cho có không khí, cho nên nhiều lúc đã thiếu nghiêm cứu, thiếu đầu tư xây dựng một kế hoạch cho tập thể mình. Mỗi ngày trò chơi phải nâng cấp hơn, đi vào chiều sâu của tâm hồn, góp phần cải biến tư chất của con người. Chơi đâu chỉ có chơi mà nói theo Tú Xương “Nghề chơi cũng lắm công phu”.
- 3- Tổ chức thực hiện một trò chơi đạt hiệu quả giáo dục, đảm bảo an toàn, đoàn kết, gây hứng thú thật sự cho người tham dự nhiều khi còn khó hơn việc kể một câu chuyện hấp dẫn hoặc lên lớp giảng bài, vì thế người phụ trách công tác giáo dục thanh thiếu nhi - người đứng ra điều khiển trò chơi - muốn đạt được kết quả tốt đẹp trong công tác của mình thì ngoài tấm lòng yêu trẻ, nhiệt tình đối với công tác giáo dục trẻ, sự hiểu biết về tâm sinh lý từng lứa tuổi, phải không ngừng học tập trao dồi nghệ thuật sử dụng trò chơi làm công cụ giáo dục trong sự nghiệp “trồng người” cho Tổ quốc.

CÁC TÀI LIỆU THAM KHẢO - NGHIÊN CỨU :

- 1- Tủ sách của Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam - Nhiều tác giả.
- 2- Tài liệu : Phương pháp sinh hoạt quản trò - trò chơi - Tác giả : Đào Kim Trang.
- 3- Tài liệu “Sách trò chơi - quản trò” Hướng đạo - Tủ sách nhiều tác giả.
- 4- Tài liệu : Tâm lý giáo dục trẻ - Trò chơi nhiều tác giả - Bộ giáo dục.
- 5- Tài liệu : Vui chơi 1, 2, 3, 4, 5, 6 - Sách tài liệu nước ngoài.
- 6- Tài liệu trò chơi trẻ em với trẻ em - Nhiều tác giả - NXB Trẻ.
- 7- Tài liệu : Giáo trình lý luận trò chơi với trẻ em - Trường Đại học TP. Hồ Chí Minh.
- 8- Sách Phương pháp sinh hoạt Đội TNTP HCM của Bộ giáo dục Đào tạo - Nhiều tác giả.

9- Kinh nghiệm hoạt động sinh hoạt tại cơ sở trong những năm qua.